

Vadlīnijas licencēšanā un reģistrēšanā

Publicēts: 29.01.2021.

Atjaunināts: 06.04.2024.

1. Vadlīnijas eksperta atzinuma sagatavošanai (aktualizēts!)

Aktualizēts! Valsts vides dienesta Radiācijas drošības centra vadlīnijas Nr. 1 ir izstrādātas ar mērķi veidot vienotu izpratni radiācijas drošības eksperta un medicīnas fizikas eksperta atzinumam par to, ka telpas, ēkas vai teritorijas ekspluatācijas apstākļi atbilst jonizējošā starojuma avota ražotāja nosacījumiem, lai veiktu paredzētās darbības, un plānotās darbības ar jonizējošā starojuma avotu ir pamatotas un nerada tiešus draudus darbiniekiem, iedzīvotājiem un videi.

Vadlīnijas 2016. gada 5. oktobrī (versija 1) tika izstrādātas, ievērojot, ka eksperta atzinums ir viens no iesniedzamajiem dokumentiem licences vai reģistrācijas apliecības saņemšanai. Savukārt 2021. gada 8. decembrī vadlīnijas aktualizētas (versija 2), ievērojot jaunus MK noteikumus Nr.65 un Nr.433.

Ar vadlīnijām nepieciešams iepazīties operatoriem, kas veic darbības ar jonizējošā starojuma avotiem, lai savlaicīgi izprastu un sagatavotu eksperta atzinumam nepieciešamo informāciju atbilstošā apjomā un detalizācijas pakāpē, lai eksperts uz tā pamata spētu veikt izvērtējumu.

[Vadlīnijas eksperta atzinuma sagatavošanai - 08.12.2021](#)

2. Vadlīnijas jonizējošā starojuma avotu grupas nosaukuma un iekārtas komplektācijas norādīšanai

[Vadlīnijas JSA grupas nosaukuma un iekārtas komplektācijas norādīšanai](#)

Valsts vides dienesta Radiācijas drošības centrs izstrādājis vadlīnijas Nr. 2, lai veidotu vienotu izpratni jonizējošā starojuma avotu grupas nosaukuma norādīšanā, kā arī nodrošinātu iespēju iegūt pilnīgu statistiku par Latvijā lietotajiem jonizējošā starojuma avotiem (t.sk. iekārtu komplektāciju). Vadlīnijas 20.10.2016. (versija 1) tika izstrādātas, lai nodrošinātu informācijas par jonizējošā starojuma avotiem korektu un pilnīgu norādīšanu licences/reģistrācijas iesniegumā un ikgadējos pārskatos.

Vadlīnijas (versija 2) aktualizētas 20.11.2020., lai nodrošinātu vienotu pieeju e-pakalpojumu lietošanā radiācijas drošības jomā un klasifikatora izmantošanā jonizējošā starojuma avotu grupas nosaukuma norādīšanai!

3. Vadlīnijas darba vietas monitoringa veikšanai un tā rezultātu noformēšanai

Vadlīnijas darba vietas monitoringa veikšanai un tā rezultātu noformēšanai

Valsts vides dienesta Radiācijas drošības centrs izstrādājis vadlīnijas Nr. 3, lai veidotu vienotu pieeju darbību ar jonizējošā starojuma avotiem darba vietas monitoringa veikšanā un monitoringa rezultātu atspoguļošanā atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr. 1284 "Darbinieku apstarošanas kontroles un uzskaites kārtība" prasībām (apstiprinātas 14.02.2017.). Vadlīnijas aktualizētas 2024. gada 8. martā (versija 2), ievērojot darba vietas monitoringa veicēju praktisko pieredzi un VVD RDC pieredzi darba vietas monitoringa pārskatu izvērtēšanā.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=GMOFYIEyYDs&t=3339s>

4. Vadlīnijas radiācijas drošības kvalitātes nodrošināšanas programmas (RDKNP) izstrādei (aktualizēts!)

Vadlīnijas radiācijas drošības kvalitātes nodrošināšanas programmas (RDKNP) izstrādei

Aktualizēts! Valsts vides dienesta Radiācijas drošības centrs izstrādājis vadlīnijas Nr. 4, lai veidotu vienotu pieeju radiācijas drošības kvalitātes nodrošināšanas programmas izstrādē atbilstoši tiesību aktos noteiktajām prasībām, veicinot radiācijas drošības kultūras ievērošanu. Vadlīnijas 2017. gada 18. decembrī tika izstrādātas, lai skaidrotu programmas saturu, savukārt 2022. gada 25. augustā vadlīnijas aktualizētas (versija 2), ievērojot MK noteikumus Nr. 65, ar kuriem ieviestas izmaiņas licencēšanas un reģistrēšanas procesā, tajā skaitā, rentģeniekārtu likvidēšanai. Vadlīnijas atkārtoti aktualizētas 2023. gada 10. novembrī (versija 3), ievērojot VVD RDC un operatoru, kas veic darbības ar jonizējošā starojuma avotiem, gūto pieredzi radiācijas drošības pasākumu izvirzīšanā un aprakstīšanā.

Atgādinām, ka zobārstniecības jomas operatori var iesniegt radiācijas drošības kvalitātes nodrošināšanas pasākumu plānu no Latvijas Zobārstu asociācijas (LZA) mājaslapas (saite: <http://www.lza-zobi.lv/lv/radiacijas-drosibas-kvalitates-nodrosinasanas-programma-1>), ja operatoram ir intraorālas zobārstniecības rentģeniekārtas un/vai panorāmas zobārstniecības rentģeniekārtas.

Vēršam uzmanību, ja operatoram ir koniska staru kūļa datortomogrāfijas iekārta (panorāmas 3D zobārstniecības rentģeniekārta), programmā vai pasākumu plānā jābūt iekļautai papildu informācijai.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=h0BaV6ORbss&t=1023s>

7. Vadlīnijas par darbību ar jonizējošā starojuma avotiem paziņošanas un iesnieguma aizpildīšanas kārtību licences vai reģistrācijas apliecības saņemšanai (aktualizēts!)

 [Darbību ar JSA paziņošanas un iesnieguma aizpildīšanas kārtība licences vai reģistrācijas apliecības saņemšanai](#)

Aktualizētas Valsts vides dienesta Radiācijas drošības centra vadlīnijas Nr. 7 ir izstrādātas ar mērķi veidot vienotu izpratni par darbību ar jonizējošā starojuma avotiem paziņošanas, reģistrēšanas un licencēšanas prasībām. Vadlīnijas 2019. gada 15. martā (versija 1) tika izstrādātas saistībā ar iesnieguma aizpildīšanu licences vai reģistrācijas apliecības darbībām ar jonizējošā starojuma avotiem saņemšanai. Savukārt 2021. gada 1. februārī vadlīnijas aktualizētas (versija 2) ievērojot Ministru kabineta 2021.gada 28.janvāra noteikumus Nr.65 "["Darbību ar jonizējošā starojuma avotiem paziņošanas, reģistrēšanas un licencēšanas noteikumi"](#)!"

8. Vadlīnijas iesnieguma aizpildīšanai reģistrācijas apliecības saņemšanai darbībām ar jonizējošā starojuma avotiem zobārstniecības jomā (aktualizēts!)

 [Vadlīnijas iesnieguma aizpildīšanai reģistrācijas apliecības saņemšanai darbībām ar JSA zobārstniecības jomā](#)

Aktualizētas Valsts vides dienesta Radiācijas drošības centra vadlīnijas Nr. 8 operatori zobārstniecības jomā 2019. gada 15. martā (versija 1) tika izstrādātas, lai skaidrotu iesnieguma aizpildīšanas un iesnieguma pielikumu sagatavošanas kārtību. Savukārt 2021. gada 1. februārī vadlīnijas aktualizētas (versija 2) ievērojot Ministru kabineta 2021.gada 28.janvāra noteikumus Nr.65 "["Darbību ar jonizējošā starojuma avotiem paziņošanas, reģistrēšanas un licencēšanas noteikumi"](#)!"

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=h0BaV6ORbss&t=1873s>

9. Videopamācības jauno e-pakalpojumu lietošanai

[Kā pieslēgties e-pakalpojumiem?](#) (youtube)

[Kā iesniegt iesniegumu licences vai reģistrācijas apliecības darbībām ar jonizējošā starojuma avotiem saņemšanai?](#) (youtube)

[Kā iesniegt ikgadējos pārskatus Radiācijas drošības centram?](#) (youtube)

[Iesnieguma iesniegšana reģistrācijas apliecībai darbībām ar zobārstniecības rentģeniekārtām \(failiem.lv\)](#)

[Ikgadējā pārskata iesniegšana zobārstniecības operatoriem \(failiem.lv\)](#)

10. Vadlīnijas par pamatojumu darbinieku iedalīšanai A vai B kategorijā

Valsts vides dienesta Radiācijas drošības centrs izstrādājis vadlīnijas Nr. 10, lai veidotu vienotu pieeju darbinieku, kas veic darbības ar jonizējošā starojuma avotiem, iedalīšanai A vai B kategorijā.

Vadlīnijas ir palīgmateriāls operatoriem, lai veicinātu izpratni par darbinieku aizsardzību no radiācijas atkarībā no veicamajām darbībām ar jonizējošā starojuma avotiem un skaidrotu nepieciešamību un iespējas darbinieku iedalīšanai kategorijās (apstiprinātas 23.03.2021.).

[Vadlīnijas par pamatojumu darbinieku iedalīšanai A vai B kategorijā \(1.versija\) pdf.](#)

11. Informatīvais materiāls operatoriem par rentgeniekārtu likvidēšanu

Valsts vides dienesta Radiācijas drošības centrs 01.10.2021. sagatavojis informatīvu materiālu operatoriem par rentgeniekārtu likvidēšanu, ievērojot, ka 2021.gadā rentgeniekārtu likvidēšanas kārtība ir vienkāršota, paredzot, ka likvidēšanu var veikt likvidēšanas operators (apkalpotājs, kam licencē atļauta demontāža un likvidēšana) vai operators, kurš rentgeniekārtu izmantojis savā darbībā.

[Informatīvs materiāls par rentgeniekārtu likvidēšanu](#)

12. Vadlīnijas par radioaktīvo materiālu transportēšanu

2021.gadā SIA "ADR LV" sadarbībā ar Valsts vides dienesta Radiācijas drošības centru ir izstrādājusi vadlīnijas par radioaktīvo materiālu transportēšanu.

Vadlīnijas operatoriem sagatavotas, lai nodrošinātu drošu radioaktīvo materiālu transportēšanu ar autotransportu, pamatojoties uz Nolīgumā par bīstamo kravu starptautiskajiem pārvadājumiem ar autotransportu (ADR) noteiktajām prasībām, ar kurām attiecībā uz autotransporta pārvadājumiem ir pārņemtas arī Starptautiskās atomenerģijas aģentūras Noteikumu par radioaktīvo materiālu pārvadājumu drošību prasības (SAEA SSR-6 (Rev.1)). Vadlīnijas ir izstrādātas ar Latvijas vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu projekta "Izglītojoša kampaņa "Esi zinošs!" vides normatīvo aktu prasību ievērošanai un atbilstības panākšanai" (Reģ. Nr.1-08/196/2020) ietvaros.

[Vadlīnijas par radioaktīvo materiālu transportēšanu](#)

13. Vadlīnijas par radiācijas drošības prasību ievērošanu, lietojot defektoskopijas rentgeniekārtas

2021.gadā AS "Inspecta Latvia" sadarbībā ar Valsts vides dienesta Radiācijas drošības centru ir izstrādājusi vadlīnijas par radiācijas drošības prasību ievērošanu, lietojot defektoskopijas rentgeniekārtas.

Vadlīnijas operatoriem sagatavotas, lai palīdzētu izprast un ievērot radiācijas drošības prasības, lietojot defektoskopijas rentgeniekārtas, kā arī skaidrotu darbinieku un iedzīvotāju aizsardzības pasākumu optimizāciju. Vadlīnijas ir izstrādātas ar Latvijas vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu projekta "Izglītojoša kampaņa "Esi zinošs!" vides normatīvo aktu prasību ievērošanai un atbilstības panākšanai" (Reģ. Nr.1-08/196/2020) ietvaros.

[Vadlīnijas par radiācijas drošības prasību ievērošanu, lietojot defektoskopijas rentgeniekārtas](#)

14. Vadlīnijas par objektu atbrīvošanu no valsts uzraudzības radiācijas drošības jomā

Valsts vides dienesta Radiācijas drošības centrs izstrādājis vadlīnijas Nr. 11, lai veidotu vienotu pieeju objektu, kuros veiktas darbības ar jonizējošā starojuma avotiem, atbrīvošanai no valsts uzraudzības un kontroles radiācijas drošības un kodoldrošības jomā. Vadlīnijas apstiprinātas 04.04.2024.

Vadlīnijas paredzētas operatoriem, kuru pārvaldītajos objektos ir veiktas darbības ar jonizējošā starojuma avotiem, ja darbību rezultātā varēja rasties radioaktīvi atkritumi vai varēja tikt radioaktīvi piesārņota teritorija, ēkas vai citas ar jonizējošā starojuma avota lietošanu saistītas iekārtas, un kuri pēc darbību izbeigšanas ar jonizējošā starojuma avotiem sagatavo objektus atbrīvošanai no valsts uzraudzības.

Vienlaikus vadlīnijas sniedz norādījumus arī par vietu vai vietu daļu atbrīvošanu no valsts uzraudzības, ja vietu nepārvalda konkrēts operators. Šāda atbrīvošana var ietvert piesārņoto vietu sanāciju un vadlīniju mērķis sniegt norādījumus arī šajā jomā.

[Vadlīnijas par objektu atbrīvošanu no valsts uzraudzības radiācijas drošības jomā Nr.11_04.04.2024_versija 1](#)